

**ROGALAND
STATSADVOKATEMBETER**

**INSPEKSJON AV
ETTERFORSKINGSPLANER I
VOLDTEKTSAKER I SØR-VEST
POLITIDISTRIKT**

Oppfølging av KU 2020

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	4
2	Metode	5
2.1	Saksuttrekk og gjennomgang	5
2.2	Vurderingsgrunnlag.....	5
3	Hovedfunn og vurdering	9
3.1	Hypoteser	9
3.2	Informasjonsbehov	10
3.3	Bruk av logger	11
3.4	Aktiviteter	11
3.5	Bruk av tidsfrister.....	12
4	Helhetlig vurdering	13
5	Tilrådinger	14

1 Innledning

I 2020 gjennomførte embetet, i regi av riksadvokaten, en kvalitetsundersøkelse av distriktets voldtektssaker. Ett av flere tema var utforming og benyttelse av etterforskningsplaner i voldtektssaker. Riksadvokaten har ved brev av 08.11.2013 og 30.03.2015 gitt føringer om at etterforskningsplaner skal benyttes i voldtektssaker dersom det ikke åpenbart er unødvendig.

I kvalitetsundersøkelsen 2020 ble det avdekket et behov for forsterket fokus på etterforskningsledelse og god påtalestyring i voldtektssaker fremover. Det ble identifisert etterforskningsplan i 43 av 60 saker (72 %). Imidlertid ble det avdekket flere svakheter med planene og kun halvparten av planene inneholdt adekvate hypoteser. Hypotesene fremsto som statiske i formen, ikke individuelt tilpasset og tidvis ikke engang anvendbare på forholdet. Kvalitetsundersøkelsen avdekket også klare mangler ved bruken av planene. 19 av 41 saker var ikke etterforsket i henhold til planen og planen fremsto således ikke som et styringsverktøy som politiet benyttet i etterforskningen. Ved gjennomgang av sakene ble det også avdekket manglende synlig påtalefaglig etterforskningsledelse.

På bakgrunn av våre funn, som også var sammenfallende med tidligere inspeksjoner av politidistriktet, inngikk statsadvokatene og politidistriktet et samarbeid for å heve kvaliteten på etterforskningsplaner og etterforskningsledelsen. To statsadvokater fra embetet gikk sammen med fag og opplæringsansvarlige i distriktet for etterforskning og påtale. Det ble satt sammen et dagsseminar som alle påtaleansvarlige og alle politietterforskningsledere og ledere for etterforskningsavdelinger gjennomførte. Dagsseminaret tok sikte på å heve forståelsen og kompetansen vedrørende bruk av etterforskningsplaner, målstyrt etterforskning og bruk av hypoteser. I tillegg var det ønskelig å heve kompetansen vedrørende rolleforståelsen og ansvarsforhold hos både påtaleansvarlige og politifaglige etterforskningsledere. Særlig tok seminaret sikte på at straffbarhetsvilkårene skulle gjenspeiles i etterforskningsplanene.

I tilknytning til dagsseminarene ble det utviklet generelle matriser som anga utgangspunkter for hypoteser i voldtektssaker med utgangspunkt i lovens straffbarhetsvilkår. Disse matrisene er ment som et utgangspunkt for etterforskningsledelsen i de konkrete saken, og kan tilpasses den enkelte sak. Matrisene ble lagt inn som standard i Indicia, og er tilgjengeliggjort for politidistriktet. Seminarene ble gjennomført høsten 2020.

Som en videre oppfølging av dagsseminarene og kvalitetsundersøkelsen har statsadvokatene besluttet å gjennomføre en mini kvalitetsundersøkelse av etterforskningsplanen som er knyttet til pågående voldtektssaker i politidistriktet. Dette for å kunne vurdere hvilken effekt dagsseminarene har hatt på utviklingen (evaluering) samt kunne få et beslutningsgrunnlag knyttet til behovet for ytterligere fagledelse herfra. Statsadvokatene har et unikt forhold til politiet siden vi både er fagmyndighet og tilsynsmyndighet, noe som skaper en god og effektiv synergi hva gjelder faglig utvikling og kompetanse.

Inspeksjonen ble gjennomført i uke 32 av statsadvokatene Birgitte Budal Løvlund og Oddbjørn Søreide.

2 Metode

2.1 Saksuttrekk og gjennomgang

Fra politidistriktet ble det innhentet alle voldtektssaker som per 9. juni 2021 ikke var avgjort. Saksuttrekket fordelte seg på statistikkgruppene: 1451 voldtekt uten samleie, 1452 voldtekt til samleie, 1455 voldtekt forsøk, 1460 voldtekt av barn under 14 år og 1461 voldtekt til samleie av barn under 14 år. Til sammen var det 66 saker. Per 9. juni 2021 var det ingen ikke påtaleavgjorte saker som omhandlet statistikkgruppene 1454 grov uaktsom voldtekt og 1453 grov voldtekt.

Det understrekes at undersøkelsen nå ikke omfatter en kvalitetsundersøkelse av etterforskningen i straffesakene som sådan, tilsvarende det som er utført ved de nasjonale kvalitetsundersøkelsene. Undersøkelsen er spisset mot målstyring av etterforskningen gjennom bruken av etterforskningsplan, og det er etterforskningsplanene som er inspisert. I den grad det har vært nødvendig for å forstå etterforskningsplanen, eller et fravær av en slik, har vi gjennomgått nødvendige deler av aktuell straffesak. Undersøkelsen omfatter heller ikke en analyse av sammenhengen mellom kvalitet på etterforskningsplan vs kvalitet på etterforskningen. Både gjennomgang av etterforskningsplaner og saker er gjort digitalt.

For å standardisere gjennomgangen av etterforskningsplanene ble det utarbeidet et spørreskjema i Microsoft Access. I Microsoft Access ble det laget en database som lagret alle funn gjort i tilknytning til gjennomgang av etterforskningsplanene. Databasen ble så eksportert til Excel, hvor de kvantifiserbare data ble systematisert i tabeller og grafer som er benyttet i denne rapporten. Det ble opprettet en database hvor både tabell og spørreskjema inngår, og det ble dermed mulig, til forskjell fra tidligere år, å bryte ned tallene til både enkelte GDEer, men også på den enkelte påtalejurist. Dette er likevel ikke gjort i det store og hele, fordi formålet med inspeksjonen er å gjennomføre en inspeksjon av politidistriktet, og fordi ved å foreta en nærmere analyse blir tallmaterialet mye mindre og dermed ikke nødvendigvis representativt. Vi har ved noen anledninger sett på om enkelte GDEer skiller seg markant ut fra de øvrige. Vi kunne ikke se at det forelå et markant skille mellom driftsenhetene, foruten at vi så at FSI helt klart hadde et aktivt forhold til bruk av prosjekt i Indicia, sammenliknet med de øvrige avdelingene.

Selve gjennomgangen av etterforskningsplanene knytter seg til flere tema. Vurderingen av kvaliteten på planene og i hvilken grad de enkelte elementene er tilstede i planene må nødvendigvis bli noe skjønnsmessig, men vi har foretatt en samordning av hvilke minstekrav som må være til stede for at de enkelte elementene skal vurderes som adekvat og i henhold til retningslinjer. Det vises for øvrig til neste avsnitt som gjengir detaljert de kriterier som vår vurdering baserer seg på.

2.2 Vurderingsgrunnlag

Fra riksadvokatens brev av 08.11.2013 og 03.03.2015 fremgår det at etterforskningsplanene skal inneholde en oversikt over de etterforskningssteg som er aktuelle, rekkefølge, hvem som har ansvar og med en frist for når disse skal være gjennomført. Det skal også settes en frist for

når saken som sådan forventes å være ferdigstilt. Fra riksadvokatens rundskriv nr. 3 2018 – Kvalitetsrundskrivet – fremgår følgende vedrørende bruk av hypoteser:

Det er en sammenheng mellom bevisvurderingen og det strafferettslige beviskrav. Beviskravet kan presiseres gjennom krav til en overordnet strukturering av bevisvurderingen, der bevisene ikke bare skal vurderes under den antakelse at mistenkte er skyldig, men også i lys av hypoteser om hendelsesforløp som innebærer at vedkommende ikke er skyldig.

...

Generelt vil en slik operasjonalisering av beviskravet invitere bevisbedømmeren til å forklare bevisene, både enkeltvis og samlet, under ulike hypoteser.

For at etterforskningsplanene skal fungere etter sin intensjon – som styringsverktøy for etterforskningen - må den som et minimum inneholde relevante og adekvate hypoteser.

Fra nasjonal straffesaksinstruks fremgår følgende direktiv i forhold til bruk av hypoteser i etterforskningen:

Den enkelte medarbeider må være oppmerksom på mulige feilkilder og arbeide aktivt med alle hypoteser for å operasjonalisere objektivitetskravet.

Straffeprosessloven § 226 angir at etterforskningen skal være formålsstyrt med sikte på å avgjøre spørsmålet om tiltale. Etterforskningen er med andre ord ingen vilkårlig innhenting av opplysninger, men har som formål å avdekke forhold som taler både til gunst og ugunst for mistenkte.

Politidirektoratet¹ har gitt følgende føringer for etterforskningsplanenes innhold:

- 1) Ut i fra tilgjengelig informasjon skal det utarbeides hypoteser/alternative forklaringer som kan være aktuelle å undersøke i en bred etterforskning.*
- 2) Aktuelle straffebud skal identifiseres opp imot hypotesene.*
- 3) Påtalejuristen utarbeider sentrale bevistema opp mot aktuelle straffebud, dvs. hva man må etterforske med tanke på de ulike vilkårene i de straffebudene man mener er aktuelle slik at subjektive og objektive vilkår dekkes.*
- 4) Deretter lages en oversikt over aktuelle etterforskningsskritt ut i fra bevistema, og disse prioriteres ut i fra det taktiske elementet i etterforskningen.*
- 5) Det skal føres oversikt over hvem som skal gjøre hva og når, samt frist for når den enkelte oppgave skal være ferdigstilt. Om fristen ikke blir overholdt*

¹ Politidirektoratet – Retningslinjer for bruk av etterforskningsplaner versjon 1.0

skal det være notoritet over grunnen til fristbruddet, og konsekvensene dette evt. vil få for saken.

6) Behov for ekstern dokumentasjon (analyserapporter, sakkyndighetsvurderinger, journaler mv.) må tas inn i etterforskningsplanen og følges opp.

7) Det skal settes en frist for når man forventer å være ferdig med saken, og det skal lages en oversikt over hvem som skal slutføre de avsluttende gjøremålene.

8) Det skal også fremgå av planen hvem som overtar ansvaret for den løpende saken dersom påtaleansvarlig, politifaglig etterforskningsleder eller hovedetterforsker får et lengre fravær.

Ut fra dette må det slutes at etterforskning av voldtektssaker skal være hypotesestyrte og planene skal ta inn i seg og operasjonalisere beviskravet i straffesaker, nemlig at rimelig og fornuftig tvil skal komme den anklagede til gode. I denne sammenheng må også de aktuelle straffbarhetsvilkår knyttet til aktuelle bestemmelser fremgå av planene, enten i hypotesene eller de informasjonsbehov som saken reiser. Vi mener at det mest riktige, i og med at etterforskningene skal være hypotesestyrte, må være at straffbarhetsvilkårene fremgår direkte i de aktuelle og relevante hypoteser og at hypotesene også tar inn i seg bestemmelser som juridisk kan medføre straffrihet og ikke bare faktiske omstendigheter.

Politidirektoratet har gitt en konkret beskrivelse av hva en etterforskningsplan er og er ment å inneholde²:

Planen er en skriftlig redegjørelse som beskriver hypoteser og aktuelle straffebud knyttet til handlingen som etterforskes, hva som må gjøres, når, hvordan, hvorfor og av hvem med sikte på formål og å oppnå målsettinger innenfor en bestemt tidsramme.

Kravet til etterforskningsplaner kan etter dette oppsummeres slik: Etterforskningsplaner skal være hypotesebasert, planen skal være objektiv og dette skal fremgå av hypotesene, hvilke straffebud som er aktuelle å etterforske opp mot skal fremgå, hva som må gjøres, når, hvordan, hvorfor og av hvem med sikte på en formålsstyrt informasjonsinnhenting innenfor en bestemt tidsramme.

Riksadvokaten har gitt direktiv om at det skal opprettes etterforskningsplan i alle voldtektssaker, foruten de sakene som er så oversiktlige at det åpenbart er unødvendig.³

Prosjektmodulen i Indicia tilfredsstillende i det alt vesentlig disse kravene i modulene hypoteser, informasjonsbehov og aktiviteter. I tillegg innehar Indicia en modul for loggføring som også er et sentralt krav i forhold til notoritet rundt beslutningene som tas i forbindelse med etterforskningen. Det er også andre moduler som vi her ikke kommer inn på. Sentralt er at de

² Politidirektoratet – Retningslinjer for bruk av etterforskningsplaner versjon 1.0

³ RA brev 8. november 2013.

enkelte modulene hypoteser, informasjonsbehov og aktiviteter kan knyttes til hverandre slik at det er mulig å se den indre sammenhengen og knytninger i den informasjon som innhentes og de enkelte etterforskingsskritt som utføres opp mot en formålsstyrt etterforsking.

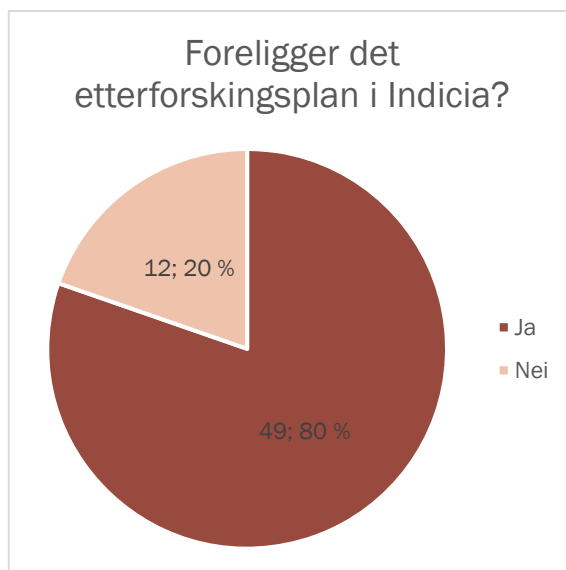
Vi er av den oppfatning at de aktuelle straffbarhetsvilkår, og straffrihetsgrunner, bør inkorporeres i de aktuelle og relevante hypotesene. I den grad dette fremgår andre steder i planen, som f.eks. i informasjonsbehov har vi akseptert dette, idet vi har erfart at dette forfektes både på KRIPPOS og på politihøgskolen.

I Sør-Vest politidistrikt er det besluttet at etterforskningsplaner knyttet til voldtektssaker skal føres i prosjekt i Indicia. Vår gjennomgang baserer seg derfor på en gjennomgang av prosjektene i Indicia. I gjeldende saksutvalg er det ikke funnet etterforskningsplaner i andre systemer.

3 Hovedfunn og vurdering

Det ble gjennomgått 66 saker med tilhørende etterforskningsplaner. 1 sak utgikk fra utvalget da denne hadde en plan som var skjermet og som vi ikke fikk tilgang til før inspeksjonen var ferdig. Totalt var det 65 saker som ble gjennomgått. Av disse vurderte vi at det var nødvendig med etterforskningsplan i 61 av disse sakene ut fra de kriteriene for opprettelse av plan som er gitt av riksadvokaten. De øvrige 4 sakene ble ansett som så oversiktlige at det ikke var nødvendig.

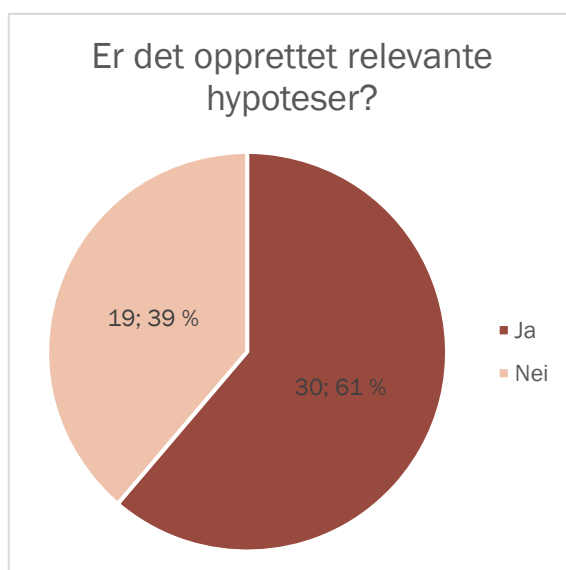
Av disse 61 sakene var det opprettet etterforskningsplan i 49 av sakene. Planene var alle i form av et prosjekt i Indicia.

I flertallet av de sakene hvor det ikke var etterforskningsplan, fremsto det som om politiet hadde hatt en oppfatning av at det ikke var nødvendig ut fra en vurdering av sakens omfang. Imidlertid fant vi flere saker som i utgangspunktet fremsto som oversiktlige, men sakens utvikling medførte at det med fordel kunne vært opprettet etterforskningsplan for å sikre fremdrift og styring. Flere av sakene hadde unødvendig lang saksbehandlingstid og hadde åpenbart profitert på en klar og konsis etterforskningsplan. Vi vil imidlertid påpeke at det på dette området er en klar forbedring siden vår undersøkelse i KU2020. I flere av sakene hvor det ikke var opprettet prosjekt var det notoritet rundt beslutningen om hvorfor prosjekt ikke var opprettet, enten i BL eller annet system. Dette viser at politiet synes å ta bevisste valg hva gjelder behovet for opprettelse av etterforskningsplaner. Dette er meget bra. Vi mener dog at politiet kan senke terskelen for slik opprettelse noe, slik at kvalitet og fremdrift sikres.

3.1 Hypoteser

Av de 49 sakene hvor det var opprettet prosjekt fant vi relevante hypoteser i 30 av sakene. Dette er også en klar forbedring siden KU2020. I så godt som alle prosjektene fant vi hypoteser. Imidlertid benyttet flere av prosjektene det standard generelle matrisesettet som ble utviklet til dagsseminarene uten at hypotesesettet var tilpasset den konkrete sakens faktum. I de tilfellene godkjente vi ikke disse som adekvate og relevante hypoteser. Kun planer som har tilpassede hypoteser ble godkjent. Dette til tross for at hypotesesettet som fremgår av matrisen uansett vil representere en klar forbedring sett i forhold til funn fra tidligere kvalitetsundersøkelser.

Det skal også tillegges at vi derved har stilt et strengere krav til adekvate hypoteser ved denne undersøkelsen enn ved KU2020, slik at forbedringen på 10% nok ikke er fullt ut representativ. Den faktiske forbedring er større.

For å kunne utføre en formålsstyrt og hypotesestyrt etterforskning mener vi at det er sentralt at planen reflekterer straffbarhetsvilkårene som kan knyttes til aktuelle straffebud. Vi mener at dette bør gjøres i hypotesene, men straffbarhetsvilkårene kan også knyttes til informasjonsbehovene. I vår undersøkelse av hypotesene var det 16 (53%) av planene som hadde hypoteser som var knyttet til, om ikke alle, så flere av de aktuelle straffbarhetsvilkårene i voldtektsbestemmelsen. Dette er også en klar forbedring siden KU2020.

I fortsettelsen må det imidlertid jobbes med å spisse aktuelle hypoteser til den enkelte sak og sørge for at hypotesene dekker alle faktiske og juridiske problemstillinger som saken reiser, herunder også frifinnende hypoteser. Gode og adekvate hypoteser vil ikke bare bidra til å unngå justisfeil, men vil kunne bidra til en formålsstyrt og effektiv etterforskning med høy kvalitet.

3.2 Informasjonsbehov

Av de 49 prosjektene var det lagt inn informasjonsbehov (IB) i 32 av planene. I de sakene hvor det kun var lagt inn 5HN som en standardmal og ikke tilpasset saken, ble dette ikke godkjent av oss. I flere saker var det lagt inn informasjonsbehov, men innholdsmessig var det en del å hente på både antall og omfang av informasjonsbehov. Det var få saker som hadde informasjonsbehov som fullstendig dekket sakens omfang og problemstillinger, både faktiske og juridiske.

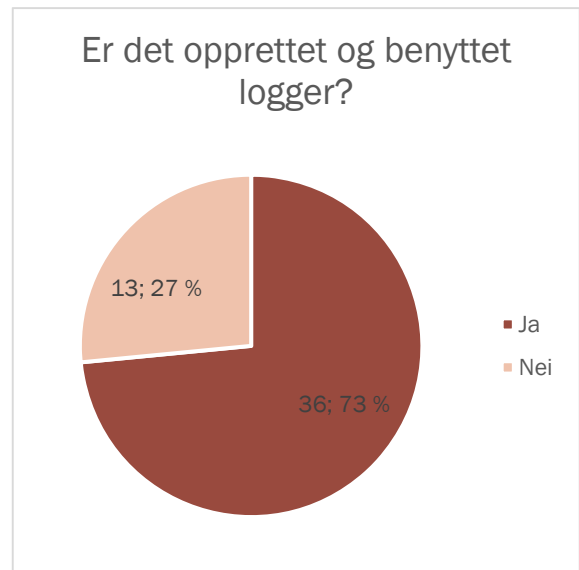
I 17 av planene hadde informasjonsbehovene knytning til aktuelle straffbarhetsvilkår. Det skal tillegges at i 3 av sakene hvor straffbarhetsvilkårene ikke fremgikk av hypotesene, så fremgikk disse av informasjonsbehovene, noe som også aksepteres og er positivt. Planene sett under ett fremgår straffbarhetsvilkårene i 39 % av sakene, noe som også er en klar forbedring side KU2020.

I 22 saker var det opprettet både hypoteser og informasjonsbehov. Det var foretatt knytning mellom informasjonsbehov og hypoteser i 12 av disse sakene.

Knytninger er ikke avgjørende i seg selv for planens kvalitet, men er allikevel en nyttig funksjon for å sørge for en formålsstyrt etterforskning. Det bør tilstrebes økt kompetanse og forståelse for denne funksjonen.

3.3 Bruk av logger

Aktiv loggføring gir god notoritet og forståelse av bakgrunn for de positive og negative beslutninger som er tatt i saken, og etterforskningens utvikling. Det er derfor et positivt funn at det ble opprettet og benyttet logger i 36 av de 49 sakene det var opprettet Indicia prosjekt. Dette utgjør 73% av sakene. Beslutningslogg var imidlertid bare opprettet i 20 av disse. Vi så imidlertid flere tilfeller av at beslutninger ble nedfelt i etterforskningsloggen, slik at denne fungerte som en felleslogg. Her vil vi tilrå at beslutningsloggen brukes etter hensikten, slik at beslutninger grunngis særskilt.

At logger benyttes i 73% av aktuelle saker er et positivt funn, og innebærer en utvikling i riktig retning.

Vi ser noe ujevnheter i bruken av logger blant de ulike aktørene i etterforskningen. I 30 av sakene er det etterforsker som har benyttet logger. PEL har benyttet logger i 24 av sakene. PÅL har benyttet logger i 20 av sakene. Kun i 16 av sakene er loggene benyttet av alle tre involverte. I 18 av sakene har både PÅL og etterforsker benyttet loggene. En økt påtaleinvolvering generelt tilrås. Undersøkelsen viser også til en viss grad at dette er personavhengig. Vi ser tydelig en større bruk av beslutningslogg fra enkelte konkrete påtalejurister en andre, noe som tyder på varierende kompetanse og/eller bevissthet hva gjelder dette.

Vi vil også fremheve FSI som foregangsenhet hva angår loggføring. FSI skiller seg ut i positiv forstand, og er en av grunnene til et såpass godt resultat. I en del av sakene er logger opprettet og benyttet kun på FSI nivå, og vi ser en klart større aktivitet i loggføring på FSI nivå generelt enn på GDE'ene. Dette bør utjevnes. Vi er kjent med at FSI har hatt mye fokus på føring i Indicia, og har hatt mye kompetanse på enheten hva gjelder dette. Undersøkelsen viser at dette har hatt klar effekt. Politidistriktet bør ha fokus på å videreformidle denne kompetansen utover FSI. På den måten vil også saksflyten styrkes.

3.4 Aktiviteter

I 48 av 49 prosjekter i Indicia er det opprettet aktiviteter. Dette var et forventet funn. Erfaringer fra tidligere undersøkelser har vist at der prosjektet har vært i aktiv bruk, så har det vært knyttet til aktiviteter. Prosjekter som fremstår utelukkende som en gjøremålsliste vurderes ikke som en plan egnet til å styre etterforskningen.

I noen av prosjektene fremstår aktiviteter som opprettet av FSI, og etter overføring av sak til GDE fremstår aktivitetslisten statisk. FSI synes å ha bedre rutiner og kompetanse på

indiciaprojekt, og dette bør søkes overført til GDE for å sikre kvalitet på etterforskningsledelsen og saksflyt.

Det understrekes imidlertid at noen av de beste prosjektene gjennomgått ved undersøkelsen er nettopp der saksflyt og prosjektøvertakelsen har vært vellykket. Det viser at også på GDE nivå finnes evne og vilje til å skape gode dynamiske prosjekter.

Som fremgår av tabellen under var aktiviteter knyttet til informasjonsbehov i 22 av prosjektene noe som utgjør 46%. Dette representerer en klar forbedring. Det er viktig at man i etterforskningsledelsen ser og knytter sammenheng mellom hypoteser, informasjonsbehov og tilhørende aktiviteter.

For å styrke den positive utviklingen, og utnytte det gjenstående forbedringspotensialet bør politidistriktet ha et fortsatt fokus på dette.

3.5 Bruk av tidsfrister

Ingen av prosjektene inneholdt en endelig sluttfrist for etterforskningen – 130 dager. Indicia synes ikke å ha en slik funksjon, noe som ville vært hensiktsmessig og bemerkes.

Å sette frist for aktiviteter i prosjekter generelt er en viktig del av prosjektledelsen. Det er et forbedringspunkt at dette gjøres i for liten grad.

Når det gjelder aktiviteter er bruk av tidsfrister et av forbedringspunktene. Som fremgår av grafen under ble det satt tidsfrister i 14 av prosjektene, noe som utgjør 29%. Det understrekes her at dette ikke betyr at det er satt frister for samtlige aktiviteter. Dersom det er satt tidsfrister for et fåtall aktiviteter, så har vi ved undersøkelsen svart positivt på dette. I kun et lite fåtall av sakene var det satt tidsfrister på samtlige aktiviteter

I de fleste prosjekter var aktiviteter satt på ansvarlig part, og gitt en start og sluttdato. Status var også oppgitt i de fleste prosjekter. Og aktivitetens prioritet var angitt oftere enn det var satt tidsfrister.

4 Helhetlig vurdering

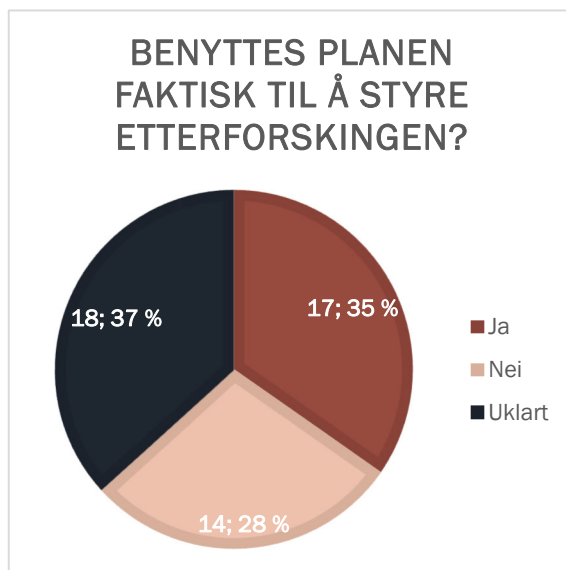
Undersøkelsen viser en markant forbedring vedrørende bruk av etterforskningsplaner i voldtektssaker siden gjennomgangen i KU2020. Vårt inntrykk er også at det synes å være et tydeligere bevisst forhold hos både påtalejurister og etterforskere hva gjelder behov og bruk av etterforskningsplaner, hypoteser og informasjonsbehov, selv om planene innholdsmessig fortsatt har en del forbedringspotensial.

Endringer tar tid og det var ikke forventet at innholdet i planene skulle være optimale så tidlig i prosessen. Men det er gledelig at vi ser så klare forbedringer på så kort tid. Særlig dersom en sammenlikner utviklingen fra første KU2016 til KU2020 og perioden etter KU 2020 og frem til nå.

Kvaliteten på planene som er gjennomgått fremstår som ujevn og personavhengig. Enkelte planer har innholdsmessig svært høy kvalitet, mens andre knapt nok tilfredsstillende minimumskrav til en etterforskningsplan. En forventer at dette vil ta seg opp etter hvert som kompetansen og forståelsen for etterforskningsplaner heves hos både påtalejurister og politifaglige etterforskningsledere.

Vi foretok en helhetlig vurdering av om planen faktisk fremsto å være et styringsverktøy som politiet brukte til å styre etterforskingene. I 17 av planene så vi klare tegn til at planen faktisk ble benyttet som et styringsverktøy. I 18 av saken var vi usikre på dette, men det skal påpekes av vi ikke har gjennomgått sakene som sådan, slik at det i dette tallet kan være planer som faktisk benyttes, men at dette ikke helt klart fremgår ved gjennomgang av planen. 14 av planene fremsto som en gjøremålsliste som ikke gav noen veiledning i styringen av saken.

Totalt ser vi altså en klar forbedring på alle områder vedrørende bruk av etterforskningsplaner. Ikke minst ser vi tydelig at politiet også har et bevisst forhold til bruk av planer og formålet med disse. I dette fremheves særlig FSI som viser et aktivt og bevisst fokus på bruk av etterforskningsplaner. Dette er viktig idet FSI har en nøkkelrolle i etterforskingen av voldtektssaker i politidistriktet, særlig knyttet til den viktige, og ofte avgjørende, initialfasen.

5 Tilrådinger

Politidistriktet har helt klart hatt et fokus på bruk av etterforskningsplaner og etterforskningsledelse. Dette er som sagt svært gledelig. I det videre kontinuerlige kvalitetsarbeidet vil vi gi noen tilrådinger.

Selv om det er en klar forbedring i bruk av etterforskningsplaner er det likevel behov for at politidistriktet har et forsterket fokus på etterforskningsplaner og etterforskningsledelse. Innholdsmessig er det fremdeles et ikke ubetydelig forbedringspotensial. Ved å ha et økt fokus på slike planer vil dette medføre en heving av kvaliteten og en mer effektiv etterforskning. Det vil også bidra til bedret ressursutnyttelse.

Juristene i politiet er gitt en svært begrenset tilgang til prosjekter i Indicia. Dette er en svakhet ved systemet som KRIPOS er ansvarlig for. Dette bør endres for å kunne bedre juristers tilgang og involvering i pågående prosjekter i Indicia. Dagens ordning er ikke tilfredsstillende for de behov som påtalemyndigheten har for styring og kontroll av politiets etterforskning.

Teknisk kompetanse for bruk av Indicia bør heves, særlig for jurister. Politidistriktet kan med fordel sørge for at kompetansen på FSI også tilflyter de øvrige GDEene.

Politidistriktet må sørge for gode rutiner og kompetanse vedrørende bruk av loggene i etterforskningsplaner. Det er svært viktig at det foreligger notoritet på sentrale beslutninger, også negative beslutninger, og vurderinger som er tatt i forbindelse med etterforskning av alvorlige sedelighetssaker.

Vi ser at det i flere planer er manglende involvering av påtalejurister. Dette kan ha mange forklaringer, men politidistriktet bør uansett ha et fokus på å sørge for at påtalejuristene involverer seg i utformingen og utviklingen av planene i de sakene juristene er ansvarlige for. Vi har i undersøkelsen sett flere meget gode eksempler på juristinvolvering i prosjektene fra enkeltjuristers side. Disse kan med fordel brukes for å overføre kompetanse innenfor egen enhet.

Indicia sin prosjektmodul mangler en egen mulighet for å sette en tidsfrist for ferdigstilling av prosjektet (etterforskningsplanen). Dette er en svakhet og det bør lages en teknisk løsning som gjør det mulig å sette tidsfrist for forventet ferdigstilling. Det bør også være mulighet for å legge til kommentarer eller merknader til denne tidsfristen, særlig dersom den ikke overholdes. Ideelt burde den tekniske løsningen til enhver tid kunne angi hvor lang tid man har for å oppnå fristoppnåelse, også med virkning for opprettede aktiviteter.

Denne undersøkelsen underbygger våre tidligere funn at det foreligger manglende rolleforståelse og kompetanse vedrørende utforming og bruk av etterforskningsplaner, herunder hypoteser og informasjonsbehov. Politidistriktet har gjort mye den siste tiden for å heve kompetansen og bedre rolleforståelsen, og vi ser klare og positive resultater av dette arbeidet. Politidistriktet må opprettholde innsatsen og fokus på etterforskningsledelse. Det vil ha stor betydning for kvaliteten, effektiviteten og ressursutnyttelsen knyttet til etterforskning av alvorlige sedelighetssaker.

Stavanger, 13.08.2021

Oddbjørn Søreide
Statsadvokat

Birgitte Budal Løvlund
Statsadvokat